

Historiakäsikirjoitus

Erkki O. Stenij

Kyrönkoski, Siuro

Kun Polyteknillinen Opisto armollisella asetuksella 2 päivältä huhtikuuta 1908 muutettiin Teknilliseksi Korkeakouluksi, säädettiin samassa asetuksessa, että kaikki Korkeakoulun ylioppilaat muodostavat Korkeakoulun Ylioppilasyhdistyksen, joten siis jäsenyys tässä yhdistyksessä tuli olemaan pakollinen. Tämä säädös ei ollut odottamaton, sillä jo 1888 alkaen oli asiasta puhuttu ja kirjoitettu Polyteknikkojen yhdistyksessä, tarkoituksella saada jäsenyys siinä pakolliseksi kaikille opiston oppilaille. Sitäpaitsi oli opiston Opettajakollegi, saadaksensa tietää oppilaitten kannan kysymyksessä, kutsunut kokoon yleisen polyteknikkojen kokouksen 1 ja 3 - 11. 1906, joista jälkimmäisessä 85 äänellä 66 vastaan puollettiin pakollista jäsenyyttä. Aluksi uskottiin syntymässä olevan yhdistyksen asiain hoito nelimiehiselle toimikunnalle, jonka tehtäväksi annettiin yhdistyksen sääntöjen laatiminen.¹³ Työ vaati paljon aikaa, niin että vasta syksyllä 1909 olivat säännöt valmiit Opettajakollegille lähetettäväksi. Kun jäsenyys yhdistyksessä oli vapaaehtoinen niille polyteknikoille, jotka ennen vuotta 1908 olivat kirjoittautuneet opistoon, julkaisi toimikunta erityisen kehoituksen, jolla näitä kehoitettiin ilmoittautumaan jäseniksi. Säilyneistä luetteloista päättäen oli ilmoittautujia huomattavan runsaasti, sekä suomenkielisiä että ruotsinkielisiä. Yhdistyksen ensimmäisenä toimintavuotena kuuluivatkin siihen melkein kaikki entiset polyteknikot, ja he muodostivatkin sen kantajoukon. Heistä sai yhdistys ensimmäiset luottamusmiehensä, ja voidaanpa sanoa, että heidän avulleen yhdistystoiminta alkuunsa pantiinkin.

Vihdoin oltiin niin pitkällä, että Opettajakollegi 28.10.1909 vahvisti yhdistyksen säännöt joten varsinainen toiminta saattoi alkaa. Kun kahdessa kokouksessa oli hyväksytty väliaikainen vaalilaki toimihenkilöiden vaaleja varten, pidettiin ensimmäinen vuosikokous 26.11.09, jossa valittiin vakinaiset luottamus- ja virkamiehet, ja tähän päättyi se väliaikainen tila jossa yhdistys oli ollut syyslukukaudesta 1908 alkaen. Nyt alkoi vilkas toimintakausi, jolloin luotiin yhdistykselle ne perintätavat, traditiot, joita se sitte koko olemassaolonsa ajan noudatti, ja jotka toivottavasti siirtyvät sen seuraajalle, Teknillisen Korkeakoulun Ylioppilaskunnalle. Puhumatta-kaan käytännöllisistä menettelytavoista kokouksissa, hallituksessa j.n.e., jotka ovat pysyneet melkein muuttumattomina koko kaksitoistavuotisen olemassaolon ajan,

on yhdistys laskenut perustuksen koko toiminnalleen ja esiintymiselleen juuri näinä alkuvuosina.

Oli ilmeistä, että yhdistyksen tehtäväksi oli tarkoitettu sama, mikä oli ollut P.Y:n, nimittäin jäsentensä, kaikkien Korkeakoulun ylioppilaiden yhdistäminen jalostavaan toveruuteen, herättää heissä jaloja harrastuksia, sekä edustaa heitä joukkona. Tämän käsitti yhdistys heti alussa ja P.Y:kin näki siinä työnsä jatkajan.¹⁴ Tästä oli luonnollisena seurauksena ajatus P.Y:n lakkauttamisesta ja sen omaisuuden luovuttamisesta yhdistykselle. Kun asiasta ensin oli valmistavasti keskusteltu, päätti yhdistys kokouksessaan 20.5.10 ottaa lahjan vastaan P.Y:n asettamalla ehdoilla ja lahjakirja allekirjoitettiin 21.5.10. Allekirjoittajina olivat P.Y:n puolesta T.A. Woutilainen ja Einari Teräs, ja T.K.Y:n puolesta Anshelm Hellgren ja Toivo Salervo. Tämä lahjakirja antoi yhdistykselle sen toiminnalle välttämättömän taloudellisen pohjan, mutta siihen liittyi myöskin velvollisuuksia. Yhdistyksen tehtäväksi jäi ylläpitää ja kehittää jäsenissään vanhaa polyteknikkohenkeä, tuota kultaista toverihenkeä ja sen traditioneja, sekä edustaa jäsenistöään, maan nousevaa insinööripolvea, ja suojella sen asemaa ja oikeuksia. Missä, määrin yhdistys on tässä tehtävässään onnistunut, sen osottavat osaltaan ne tapaukset, joissa yhdistys tai sen jäsenet ovat olleet mukana.

Lahjakirjan mukaan siirtyivät P.Y:n varat ja velat yhdistykselle. Sitäpaitsi sisälsi se määräykset siitä että P.Y:n vanhemmat jäsenet saivat vanhain jäsenten oikeudet T.K.Y:ssä ja silloiset P.Y. jäsenet saivat samoja oikeuksia varten lukea hyväkseen P.Y:ssä olemansa ajan ja sille suorittamansa maksut. P.Y:n alayhdistyksille taattiin asemansa ja omaisuutensa mukaiset oikeudet T.K.Y:ssä. Edelleen sitoutui T.K.Y käyttämään kaikki P.Y:lle lahjoitetut rahastot niiden määrättyihin tarkoituksiin, sekä voimassapitämään lahjoituskirjat ja P.Y:n tekemät päätökset. P.Y:n entisten naisjäsenten lajoittama lippu jätettiin T.K.Y:n säilytettäväksi ja käytettäväksi yhdistyksen omissa juhlissa sekä kunnianosoituksissa entisille P.Y:n jäsenille. P.Y:n lyyran, lakin ja insinöörisormuksen käyttöoikeus, luovutettiin T.K.Y:lle joka sai niiden johdosta tehdä eri päätökset.

Yhdistys päätti 27.10.1910 ottaa nämä merkit käytäntöön niin, että lakkia ja lyyraa saivat käyttää kaikki vakinaiset ja vanhemmat jäsenet, insinöörisormusta taas korkeakoulusta päästetyt, tutkinnon suorittaneet insinöörit.¹⁵ Sormukselle koetettiin saada monopolia, joten sen käyttö olisi tullut rajoitetuksi ainoastaan niille joilla oli siihen oikeus. Tämä toimenpide jäi valitettavasti toteuttamatta, koska sormus jo oli ollut vapaassa kaupassa. Sormuskysymys ei ole kuitenkaan jäänyt unhoitukseen, vaan on sitä kerran toisensa perästä pohdittu, tarkoituksella tehdä sormukseen siksi huomattava muutos että voitaisiin monopolisoida. Asia on liian laajakantoisena jäänyt toistaiseksi sillensä ellei mahdollisesti juuri perustettava insinööriyhdistys, jonka perustamisessa Korkeakoulun ylioppilaatkin ovat mukana, pane hanketta täytäntöön. Insinöörisormusta käyttävät kaikki valmistuneet insinöörit, mutta lakin käyttö rajoittui käytännössä vain yhdistyksen suomalaisille jäsenille, tullen heidän tunnusmerkikseen. Sensijaan lienee lyyraa käytetty jonkun verran myös ruotsalaisien taholla. Varsin yleinen oli kummallakin taholla mustan silkkkitupsun käytäntö

kellon perinä, eräiden ylioppilasjärjestöjen, varsinkin saksalaisten mallin mukaan.

Kun Polyteknikkojen yhdistyksen lipun käyttäminen lahjakirjan mukaan oli rajoitettu ainoastaan Yhdistyksen huoneustossa toimeenpantaviin juhliin ja kunnianosoitukseen P.Y:n entisille jäsenille, heräsi jo v. 1911 ajatus oman lipun hankkimisesta yhdistykselle. Asia edistyi hitaasti, kunnes 29.11.12. esitettiin yhdistykselle eräs Teknologföreningenille lähetetty kirjelmä, jolla P.Y:n lipun lahjoittajattaret, entiset polyteknikkonaiset, luovuttavat sen T.F:lle. Keskustelun jälkeen päätti yhdistys ettei asia anna aiheutta toimenpiteisiin, koskei lippu ole yhdistyksen oma, vaan sen hoitoon uskottu. Tämä pani mielet liikkeelle, ja kokouksessa 14.2.13 päätettiin julistaa kilpailu lipun ja tangon piirustuksista. Kilpailuehdot sisälsivät pääasiassa määräyksen siitä, että uuden lipun tuli olla koon ja värin puolesta vanhan kaltainen, tangon piirustuksen tuli seurata mukana. Kilpailussa sai I palkinnon jäsen J[uho]. Sirén, ja hänelle uskottiin myös työn suorituksen valvonta. Lippu vihittiin 30.4.13 mutta tangon valmistuminen viivästyi, niin että se oli tekeillä vielä 24.10.14, jolloin työn valvojaksi määrättiin jäsen H. Lindén. - Tangon karkikoriste ei sisällynyt kilpailuun, vaan päätti yhdistys pyytää taiteilija Valter Runebergilta luvan käyttää hänen P.Y:lle lahjoittamaansa koristetta myös uuden lipun tangossa, mihin hän myös suostui. Puhjenneen maailmansodan takia ei sitä voitu teettää Ruotsissa¹⁶ jossa P.Y:n lipputangon kärki aikanaan valmistettiin, vaan se valmistettiin, vasta 1919 G.W. Sohlbergilla.¹⁷

Kolmas akateemisen korporation tunnusmerkki, kuntanauha, oli myös pitkällisen pohdinnan tulos. Hallituksen esityksestä [1]8.2.11¹⁸ hyväksyttiin kuntanauhaksi punainen nauha, johon on painettu yksi kultainen lyyra. Mutta jo 6.3. ehdotettiin nauhaan painettavaksi kolme lyyraa, mikä kuitenkin herätti kiivaan keskustelun. Ja 23.3. päätettiin lyyra ommeltavaksi nauhaan. Tämä päätös vahvistettiin 5.4. Lopulta kyllästyttiin koko riitaan, ja päätettiin jättää nauhakysymys lepäämään, tyydyttävien ehdotusten puutteessa. Edellisen päätöksen mukaisia nauhoja oli tosin käytännössä, m.m. airutnauhat. Asia oli levossa pari vuotta, kunnes 30.4.13 päätettiin lopullisesti hyväksyä yhdistyksen nauhaksi punainen nauha ja siinä kolme lyyraa. Painatuksesta tai ompelemisesta ei tässä päätöksessä puhuta mitään, sanotaanpa nimenomaan, että uusia nauhoja tilattaessa voidaan niitä jonkun verran muodostella.

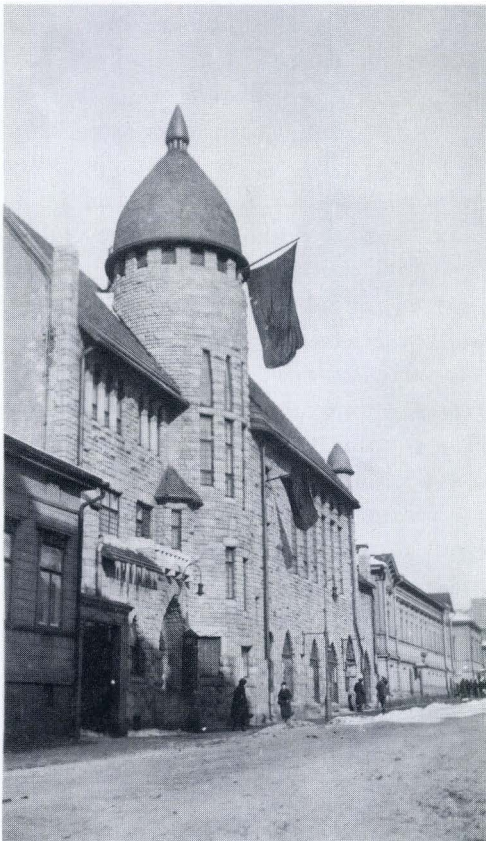
Lopullisesti astui yhdistys paikallensa akateemisten järjestöjen joukossa kutsuamalla ylioppilasosakuntien edustajat ensimmäiseen vuosijuhlaansa huhtikuulla 1910. Tästä alkaen ovat osakunnat joka vuosi, lyhyttä, väliaikaa lukuunottamatta, olleet edustettuina T.K.Y:n vuosijuhlissa samoin kuin T.K.Y osakuntien ja useiden yliopistossa toimivien tieteellisten seurojen vuosi- y.m. juhlatilaisuuksissa.

P.Y:n verrattain suuren lainarahaston saaminen teki yhdistykselle mahdolliseksi alusta lähtien ruveta avustamaan jäseniänsä samallaisella lainausliikkeellä, kuin mitä P.Y. oli harjoittanut. Suurin osa lainoista oli pieniä, 100 mk. suuruisia n.s. matkalainoja, jotka jaettiin lukukausien lopulla ja perittiin jo seuraavalla lukukaudella. Niiden tarkoituksena oli helpottaa jäsenten raha-asiaain järjestelyä heidän matkustaessaan kaupungista lomille ja niitä saattoi yksi jäsen sopivasti järjestäen saada useampia. Vähempi osa varoista jaettiin 3[00]-400 mk. suuruisina n.s. suuri-

na lainoina vuoden maksuajalla ja niillä koetettiin avustaa jäseniä heidän opinnoisaan. Näihin ei, kuten matkalainoihin, takaajiksi hyväksytty yhdistyksen jäseniä, vaan tuli näiden olla hyvämaineisia, täysivaraista kansalaisia. Vähitellen kasvoi lainausliike niin, etteivät Yhdistyksen omat rahastot siihen riittäneet, vaan täytyi turvata pankkiluottoon, aluksi vähemmässä sitte yhä suuremmassa määrässä. Kapinan jälkeen, kun rahan arvo oli alentunut vallan murto-osaan entisestäään, suurennettiin matkalainojen arvo 200 ja Suurien lainojen 1500 markaksi, ja jälkimäisten maksuaika pidennettiin 2 vuodeksi. Suurimman merkityksensä saavutti lainausliike juuri kapinan ajalla, jolloin yhdistys n.s. hätälainoilla koetti helpottaa maaseutulaisjäsentensä ylen tukalaa taloudellista asemaa.

Toisellakin tavalla on yhdistys koettanut auttaa jäsentensä edistymistä opinnoisaan. Useille jäsenille ilmeni nim. opintoihin kuuluvan käytännöllisen harjoittelun suhteen vaikeuksia, koska he, teollisuuslaitoksia tuntematta eivät kyllin olleet tilaisuudessa valitsemaan sopivinta harjoittelupaikkaa. Tämän epäkohdan poistamiseksi asetti yhdistys 8.3.12. 10 jäsenisen työkomitean, jonka tehtäväksi tuli

hankkia tiedot saatavissa olevista harjoittelupaikoista ja niiden tarvitsijoista ja auttaa viimemainittuja sopivien paikkojen valinnassa. Tämän komitean työ taisi supistua verrattain vähiin, koska 30.3.15. insinööri S[ampo]. [W.] Kyanderin¹⁹ alkuunpanosta ryhdyttiin komiteaa perinpohjin uusimaan.²⁰ Komitean puheenjohtajaksi valittiin tällöin ins. Kyander ja päätettiin pyytää Korkeakoulussa toimivia ammattiklubeja valitsemaan sinne kukin edustajansa. 27.4. tämä komitea esitti suunnitelman, jonka mukaan sen puheenjohtaja lähetettäisiin pitkälle kiertomatkalle ympäri maata, tutustumaan teollisuuslaitoksiin ja sopimaan harjoittelijoista. Olipa Opettajakollegi suostunut hankkimaan hänelle matkalipunkin, ja yhdistys päätti puolestaan maksaa hänelle päivärahaa 7 mk. korkeintaan 45 matkapäivältä. Hän tekikin tämän matkan onnistuen solmimaan huomattavan paljon sopimuksia harjoittelupaikoista. Pian tämän jälkeen julkaisi työkomitea pienen kaksikielisen vihkosen "Tekniikan ylioppilaiden käytännöllisestä ammattiharjoittelusta", joka lähetettiin maan teollisuus-

Leijonaliippu Polin lipputangossa 17.3.1917 vallankumouksen merkinä. Kuva: TKYA.

den harjoittajille ja jossa pyydettiin heidän myötävaikutustaan harjoittelun järjestämisessä tarkoitustaan vastaavaksi. Pari vuotta myöhemmin julkaisi komitea toisen kirjasen "Käytännöllinen ammattiharjoittelu", jossa selostettiin saksalaisen diplomi-insinööriyhdistyksen asiasta toimeenpaneman kiertokyselyn tuloksia. - Komitealle hyväksyttiin säännöt 11.2.16 ja tämän jälkeen se on toiminut säännöllisesti, välittäen harjoittelupaikkoja loma-ajoiksi ja tilaisuuden sattuessa, tilapäistöitä lukukausienkin ajoiksi.

P.Y:n verrattain suuri kirjasto tuli yhdistyksen kirjaston pohjaksi ja on vieläkin sen pääosana. Tämä kirjasto oli aikojen kuluessa joutunut rappiolle, kirjoja oli kadonnut j.n.e. Tarkastuksen yhteydessä keväällä 1911 päätettiinkin kirjasto järjestää uudelleen ajanmukaiselle kannalle. Tähän aikaanhan tehtiin koko maassa suuremoista propagandaa kirjastotyön hyväksi, joten yhdistykselle kävi helpoksi saada asiallisia ohjeita työtä varten. Kirjasto tulikin erinomaiseen kuntoon ja sitä ja aikakauskirjakokoelmaa kartutettiin usean sadan markan arvosta vuodessa, ja käytettiin sängen runsaasti. Sellaisena se pysyi monet vuodet, kunnes se kapinan aikana pidettyissä kotietsinnöissä uudelleen perinpohjin sekaantui. Sitäpaitsi jäi sinä aikana lainoissa olevista kirjoista suuri osa palauttamatta, kun lainaajia kuoli taikka he joutuivat pitkiksi ajoiksi pois Korkeakoulusta. Tämän tähden täytyi kirjasto kokonaan järjestää uudelleen syksyllä 1919 jolloin kaikki hukkaantuneet kirjat poistettiin luettelosta ja kirjavarasto järjestettiin uudelleen helpommin käsiteltävällä tavalla. - Kirjastoon talletettu Suomen Kaartinpataljonan upseerien kirjaston katonkirjallinen osa on myös ollut jäsenten käytettävissä, mutta sen käyttö on supistunut verrattain vähiin. Kun Suomen Sotaväki kapinan jälkeen uudestaan asetettiin, tekivät kaartin rykmentit 1919 vaatimuksia saadaksensa kirjaston haltuunsa. Asia ei silloin johtanut mihinkään tuloksiin, koska ei oltu selvitetty mitä näistä rykmenteistä oli pidettävä vanhan kaartinpataljoonan seuraajana. Vasta 1921, kun yhdistys jo oli hajonnut, saatiin näytetyksi, että Kaartinpataljoonan seuraajana on pidettävä Suomen Valkoisen Kaartin rykmenttiä, jolle kirjasto sittemmin luovutettiin.

Myös muulla tavoin on yhdistys koko olemassaolonsa ajan koettanut tukea jäsentensä henkisiä harrastuksia. Jo P.Y:n ajoista asti oli jäsenten keskuudessa toiminut seuroja joiden tarkoituksena oli kaikellaisten harrastusten ylläpitäminen ja kehittäminen. Tämmöisiä seuroja olivat ennenkaikkea Polyteknikkojen Kuoro (P.K.) ja Polyteknikkojen Voimistelu- ja Urheiluseura (P.U.S - P.I.F.), jotka ajoittain olivat varsin korkeallakin tasolla. Aika ajoin on myös toiminut vaatimaton orkesteri, mutta sen toiminta on kokonaan rajoittunut esiintymisiin yhdistyksen juhliissa ja on ollut kokonaankin lamassa, milloin ei Korkeakoulussa ole sattunut olemaan soittajia tarpeeksi. Nämä ovat kaikki ilmoittautuneet Yhdistyksen alayhdistyksiksi.²¹ Sitävastoin ovat ammattiklubit, jollaisia toimii joka ammattiosastolla Korkeakoulussa pysyneet vapaina järjestöinä, mutta ovat silti nauttineet monessa muodossa Yhdistyksen apua ja tukea. Niiden tarkoituksena on, paitsi jäsentensä kehittäminen heidän omilla aloillaan, ylläpitää toverillista seurustelua jäsentensä välillä sekä aikaansaada keskustusta vanhempien ammattiveljien ja opiskelijain välillä. Kaikkien näiden seurojen ja klubien toiminnan selostaminen ei kuitenkaan kuulu tähän.

Suoranaisestikin on Yhdistys edistänyt jäsentensä erikoisharrastuksia, nim. shakikilpailuja toimeenpanemalla. Keväällä 1917 herätettiin nim. shakinpelaajien taholta kysymys komitean asettamisesta järjestämään vuosittain kilpailuja tässä jalossa ja järjeäkehittävässä pelissä. Komitea asetettiin eri ammattiklubien edustajista ja sille annettiin tehtäväksi järjestää vuosittain henkilökohtaiset sekä osastojen-väliset mestaruuskilpailut, joita varten hankittiin kiertopalkinto. P.Y:n lakattua jäi sen toimittamasta P. Opiston nimikirjasta viimeinen osa ajanjaksolta 1898 - 1908 julkaisematta. Tämän tehtävän otti Yhdistys omakseen ja valitsi työtä varten 1913 komitean johon tulivat jäsenet A. Hellgren, T. Vähäkallio ja C.W. Lindgren, asiasta huolehtimaan. Komitealle palkattiin sihteeriksi jäsen Helge Saxen. Komitea kokosi Korkeakoulun arkistosta tiedot mainitulla ajalla opistossa opiskelleista. Tämän jälkeen julistettiin yhdistyksen jäsenten kesken kilpailu työn jatkamisesta urakalla, tarjousten tekijän laatiman ja hallituksen hyväksymän kustannusarvion ja suunnitelman mukaan. Hakijoita oli kaksi, joista toinen oli yhdistyksen jäsen S[ulo]. Heiniö. Työtä ei sillä kertaa annettu hänelle, vaan yhdistyksen ulkopuolella olevalle henkilölle,²² vastoin aikaisempaa päätöstä. Kun työstä ei tullut valmista, tarjosi yhdistys sen jäsen Heiniölle, joka ottikin sen suorittaakseen ja häneltä se sitten valmistuikin, keväällä 1917, kun sitä olivat hidastuttaneet tulipalot, lakot ja muut.²³

Tätäpaitsi tarvitsi yhdistys luonnollisesti omankin nimikirjan. Tällainen päätettiin hankkia 9.3.10. ja sittemmin asetettiin erikoinen tilastokomitea tekemään valmistelevia töitä.

Kirjan esilehdelle päätettiin hankkia arvokas vignetti, jota varten julistettiin kilpailu. Pidennetyn määräajan kuluessa saatiin sopiva luonnos joka sitten tekijällään suurennutettiin kirjan kokoa vastaavaksi. Nimikirja valmistui 25.11.13 ja päätettiin siihen koota kaikkien Korkeakoulussa vuodesta 1908 alkaen opiskelevien nimet ja lyhyet elämäkerralliset tiedot.

Yhdistyksen huoneustokysymys oli oikeastaan ratkaistu jo ennen syntymistään. Olihan selvää, että yhdistyksen ja sen toimikuntain ensimmäiset kokoukset pidettiin P.Y:n huoneustossa "Polyteknikkojen talolla". Päästyään toiminnan alkuun yhdistys vuokrasi oman kokous huoneuston P.Y:lta ja tämän lakattua suoraan talon omistavalta yhtiöltä. P.Y:n omaisuuden mukana sai yhdistys osake-enemmistön yhtiössä ja saattoi tämän kautta tehokkaasti valvoa etujaan m.m. talon korjauksiin ja hoitoon nähden. Vuokra oli siihen alkaen huomattavan suuri, Smk. 12.000:- vuodessa, jonka vuoksi yhdistys kuten P.Y. aikaisemmin vuokrasi juhlahuoneustoa sivullisille iltamanpitäjille, ansaiten tällä tavoin, ellei aivan koko vuokrasummaa, niin ainakin huomattavan osan siitä. Tässä yhteydessä lienee paikallaan mainita, että polyteknikkojen ja heidän talonsa huono maine johtuu suurimmaksi osaksi juuri tästä seikasta. Vuokralaisten joukossa oli luonnollisesti sellaisiakin joiden iltamat antoivat aiheita muistutuksiin, mutta muistutukset kohdistuivat polyteknikkoihin, huoneuston isäntiin eikä vuokralaisiin. Tällä ei suinkaan tahdota väittää, ettei polyteknikkojen oma elämä olisi joskus antanut aiheita muistutuksiin. Ovathan he tunnetusti olleet iloisia poikia, mutta tuskinpa elämä heidän talollaan tosiasiasa on ollut sen huonompaa kun muidenkaan ylioppilasjärjestöjen taloilla, ylioppilastaloa ehkä lu-

kuunottamatta. - Lopulta, kun tilanne kehittyi aivan sietämättömäksi, ryhtyi yhdistys v. 1917 ratkaisevaan tekoon: vuokrattavat illat rajoitettiin pyhiksi ja niiden aatoiksi ja hallitukselle annettiin laajat valtuudet vuokratarjousten seulomiseen. Tämän toimenpiteen kärki oli oikeastaan suunnattu venäläisiä sotilaita ja matruuseja vastaan. Hehän tähän aikaan tunkeutuivat kaikkialle missä vaan huvittelumahdollisuuksia oli, ja kerran toisensa perästä yrittivät saada vuokratuksi yhdistyksenkin huoneuston jokailtaiseksi tanssipaikakseen. Hallitus päätti silloin vuokrata huoneustoa ainoastaan arvossapidetyimmille urheiluseuroille ja muutamille muille järjestöille, ja seuraukset näkyivätkin heti: talon maine parani. - Luonnollisesti ovat kaikki alayhdistykset sekä muut Korkeakoulun ylioppilaiden keskuudessa toimivat yhdistykset ja klubit pitäneet kokouksensa ja istuntonsa omalla talolla.

Talolla oleva ravintola on toisinaan antanut paljokin puuhaa ja huolta yhdistykselle, ja toimenpiteet sen johdosta kuvastanevat parhaiten yhdistyksen sisäistä elämää ja sen kehitystä. Aluksi jatkui elämä samaan tapaan kuin ennenkin, ja niin kauan kuin P.Y. oli olemassa, piti se omanaan ravintolan, jota kuitenkin yhdistyksen jäsenet saivat käyttää. Ehtona oli kuitenkin m.m. se, että yhdistyksen tuli vastata jäsentensä veloista ravintolaan, kutakin jäsentä varten sovittuun maksimimäärään saakka. Syysl. 1910 oli ravintola jo yhdistyksen oma, ja sitä hoiti palkattu isännöitsijä jäsen V[äinö]. Jorma.²⁴ 21.9.10 päätettiin lopettaa väkijuomien velka-kauppa ravintolassa. Samana syksynä laadittiin seikkaperäiset järjestyssäännöt yhdistyksen huoneustoa, varsinkin ravintolaa varten, ja ne hyväksyttiin 19.11.10. Näissä oli tarkat määräykset huoneuston aukioloajasta, oleskelusta siellä sulkemisen jälkeen, väkijuomien tarjoilusta, vieraiden tuomisesta huoneustoon sekä juhlista ja järjestyksestä niissä. Vuoden kuluttua 3.11.11 päätettiin vilkkaan keskustelun perästä kieltää pelit rahasta ja rahanarvoisesta tavarasta yhdistyksen huoneustossa. Muuten päätettiin, että korttia ja shakkia saa talossa pelata, mutta hallitukselle annettiin oikeus kieltää nekin pelit, jos väärinkäyttöksiä ilmenisi. Tästä pelipäätöksestä valitti pari jäsentä Opettajakollegiin, joka vaati yhdistykseltä selityksen. Antamassaan selityksessä yhdistys selitti että päätös oli tehty ainoastaan koetteeksi sekä esitti että Opettajakollegi ei kiinnittäisi asiaan huomiota.

Ennenpitkää tehtiin se ikävä huomio, ettei ravintola yhdistyksen hoidossa kannattanut. Kokouksessa 28.11.11. selostettiin asemaa ja seuraavassa kokouksessa 14.12.11. päätti yhdistys lopettaa ravintolanpidon ja antaa sen vuokralle seuraavan vuoden (1912) alusta lähtien.²⁵

Seuraavan vuoden alussa loppui yhdistyksen anniskeluoikeus ja hallitus anoi yhdistyksen puolesta uudistusta niille. Samalla herätettiin yhdistyksen kokouksessa 8.3.12. kysymys anniskeluoikeuksien laajentamisesta siten, että väkijuomia saataisiin tarjoilla sivullisillekin niinä iltoina, jolloin sali oli vuokrattuna. Tämä aiheutti kiivaan keskustelun, jossa toiset puolsivat asiaa taloudellisista syistä sekä siksi, että yhdistyksen juhlissa jäsenet ja vieraat olisivat samassa asemassa ja ristiriidat vältettäisiin. Vastustajien mielestä oli moraalisesti väärin että yhdistys tällä tavoin koettaa parantaa talouttaan sellaisena aikana, jolloin kehitys on kulkemassa päinvastaiseen suuntaan eivätkä ne uskoneet siitä tulevan taloudellista hyötyä. Äänen menses-

Kuva piirustussalista vuodelta 1918. Kuva: TKYA.

sä tasan ratkaisi puheenjohtaja asian anomusehdotuksen hyväksi, jolloin vastustajat liittivät pöytäkirjaan vastalauseensa ja valittivat Opettajakollegiin asiasta. Laadittuaan ja saatuaan yhdistyksen lausunnon opettajakollegi teki päätöksensä vasta helmikuulla 1913, hyljäten valituksen.

Tälläväläin oli jo voimassa olevan anniskelusopimuksen määräaika ehtinyt kuluu melkein umpeen. 14.3.13 ehdotti hallitus yhdistykselle ettei sitä enää uudistettaisikaan vaan muutettaisi talon ravintola raittiusravintolaksi. Ehdotusta vastustettiin kiivaasti nytkin taloudellisista syistä ja sentähden, että luultiin toverielämän kärsivän ja jäsenten alkavan vieraantua omalta talolta. Eipä siinä solvauksiakaan säästetty. Ehdotusta kannatettiin taas moraalisisista syistä sekä siksi, että luultiin nuorempien sekä naisjäsenten enemmän rupeavan käymään talolla, jos siellä olisi raittiusravintola. - Äänestyksessä voitti hallituksen ehdotus 47 äänellä 19 vastaan. Päätöksen johdosta poltettiin juhla-valaistus talon tornissa ja se olikin ennenkuulumaton tapaus polyteknikkokunnan historiassa. Koko maassa herätti se suurta huomiota ja varsinkin raittiusväki siitä iloitsi.

Mutta ilo oli lyhytaikainen. Seuraavana talvena ehdotti hallitus kokouksessa keskusteltavaksi anniskeluoikeuksien hakemisen n.s. klubioikeuksien muodossa s.o. että väkijuomia saataisiin tarjoilla ainoastaan klubin s.o. yhdistyksen omille jäsenille. Kysymys aiheutti vilkkaan keskustelun, jonka tuloksena oli, että yhdistys 86 äänellä 82 vastaan, siis 4 äänen enemmistöllä päätti näitä oikeuksia anoa. Päätöstä vastaan esitettiin 2 vastalauseita ja seuraavaan kokoukseen mennessä jätettiin 44 jäsenen allekirjoittama kirjelmä jossa anottiin päätöksen purkamista. Se ei kuitenkaan aiheuttanut toimenpiteitä yhdistyksen taholta, joten päätös jäi voimaan. Kuvaavana sille merkitykselle, joka asialle annettiin, voinee pitää sitä, että vaikka hakuaika yhdistyksen pöytäkirjassa mainitaan umpeenkuluneeksi jo viikkoja sitte, hakemus kuitenkin otettiin vastaan ja siihen myönnyttiin.

Pian sai asia kuitenkin odottamattoman käänteen. Kesällä 1914 alkaneen maailmansodan johdosta antoivat venäläiset viranomaiset pakollisia määräyksiään jotka koskivat m.m. ravintoloiden väkijuomatarjoilua ja sen valvontaa.²⁶ Peljäten tästä

koituvan voittamattomia vaikeuksia yhdistys 24.11. päätti olla enää hakematta näitä oikeuksia, luopuen samalla ennen myönnettyistäkin oikeuksistaan.

Näyttää siltä kuin ei klubioikeuksien puoltajien pelko raittiusravintolan kannattamattomuudesta olisi ollutkaan niin aiheeton kuin miksi sitä kokouskeskusteluissa vastustajain taholta tahdottiin väittää. Sillä helmikuulla 1915 ilmoitti silloinen ravintoloitsija olevansa pakotettu liikkeen vähyden vuoksi lopettamaan ravintolaliikkeen. Ravintolan tileistä, jotka myös esitettiin, kävi selville, että tappiota todella oli ollut. Saatuaan yhdistykseltä valtuudet asian järjestämiseksi suostutti hallitus ravintoloitsijan pitämään ruokalaa ravintolassa ilman vuokraa kevätlukukauden loppuun 1915. Tämän jälkeen oli helppoa saada tarpeellinen enemmistö kokoukseen 7.4.15. jossa taas päätettiin hakea klubioikeuksia, tälläkin kertaa 2 vuodeksi eteenpäin. Ja kun hallitus, ottaen huomioon maailmansodan aiheuttamista hallinnollisista toimenpiteistä johtuneet uudet olosuhteet, ei pannut yhdistyksen päätöstä toimeen, aiheutti se moitteita jäsenten taholla useassa kokouksessa keväällä ja syksyllä 15. jotka eivät kuitenkaan muuttaneet hallituksen kantaa asiassa.

Näin siis talo lopullisesti tuli raittiiksi sillä ennenkuin maa vapautui maailmansodan luomasta pakkotilasta vahvistettiin kieltolaki. Josko tämä asiointi on osaltaan parantanut yhdistyksen ja sen talon mainetta, sitä ei ole helppo sanoa. Mutta se tosiasia on tunnustettava, että yhdistyksen ravintolan se vei kokonaan rappiolle.²⁷ Kun usea vuokraaja turhaan oli koettanut sitä hoitaa, saaden suuria tappioita osakseen, täytyi ravintola sulkea ennen syyslukukauden loppua 1916. Yhdistyksen onnistui kuitenkin keväällä 1917 saada uusi ravintolanpitäjä, joka sitte hoiti ravintolaa sen merkellisimpänä ajanjaksona, nälkävuosina 1917-1919. Tämä ajanjakso liittyy kuitenkin niin läheisesti senaikuisiin muihin tapahtumiin, että sitä täytyy tarkastella niiden yhteydessä.

Oli luonnollista että tällaisessa yhdistyksessä, jonka jäsenistö edusti miltei kaikkien maan valtiollisten suuntain kannattajia, samanmieliset liittyivät yhteen, voidakseen paremmin tuoda mielipiteensä kuuluville. Olihan yhdistyksen perustaminen sattunut aikana, jolloin kansa eli valtiollisen elämänsä nousuaikaa suurlakon jälkeen; tuoreessa muistissa oli vielä polyteknikkojen osanotto lakonaikuisiin tapahtumiin, olipa usea yhdistyksen jäsen itse ollut mukana tapahtumissa. Valtiollisen aaltoilun mainingit tuntuivat selvästi toveripiirissä, ryhmitellen jäsenet mielipiteittänsä mukaan eri ryhmiin. Selvin oli ero suomen- ja ruotsinkielisten välillä: jälkimmäisillä oli vanha yhdistyksensä T.F., Suomenkielisillä oli kaksikin yhdistystä N.P.Y.²⁸ ja K.P.Y.²⁹ edellinen edustaen nuorsuomalaista, jälkimäinen vanhasuomalaista mielipidettä. Oli alussa ollut kolmaskin suom. yhdistys S.P.Y.³⁰ mutta se nukui hiljaa ja lopulta lakkasi olemasta, ja sen varoista muodostettiin suomenkielen edistämisrahasto 24.4.1913.³¹ - Nämä yhdistykset olivat kaikki alayhdistyksiä T.K.Y:ssä s.o. niiden säännöt oli T.K.Y:n hallitus hyväksynyt, joten niillä oli jonkinlainen puolivirallinen asema yhdistyksessä. Tämän aseman mukaan ne nauttivat etuoikeuksia muiden Korkeakoulussa toimivien vapaiden yhdistysten rinnalla huoneiston saantiin talolla y.m. T.K.Y:n tarjoamien etuihin nähden. Alayhdistyslaitos oli peräisin P.Y:n ajoilta ja siirtyi T.K.Y:n sillä, että P.Y. luovuttaessaan omaisuutensa

tälle vaati omille alayhdistyksilleen samat oikeudet asemaansa ja omaisuuteensa nähden, kuin mitä oli ollut P.Y:ssä.

Näiden alayhdistysten tärkeinänä käytännöllisenä tehtävänä oli osanotto T.K.Y:n toimintaan, etupäässä hallituksen jäsenten vaaleihin ja kielitaisteluun, toisin sanoen, johtaa puolue-elämää T.K.Y:ssä. Niiden kokouksissa laadittiin vaalilistat ja sovittiin noudatettavasta ohjelmasta, ne myös antoivat ohjeita T.K.Y:n viroissa oleville miehilleen. T.K.Y:n toiminnan alkuaikoina, oli puolue-elämä suomalaistenkin kesken vilkasta, mutta myöhemmin, kieliriidan kärjistyttyä, suomalaiset puolue-yhdistykset herpaantuivat ja koko puolue-elämä keskittyi yhä enemmän kielikysymyksen ympärille. Kielikysymys muodostuikin sittemmin koko yhdistyksen toimintaa järkeväväksi riidanaiheeksi, josta kiisteltiin - milloin maltillisemmin, milloin kiihkeämmin - tai katkerammin - koko yhdistyksen 12 vuotisen olemassaolon ajan.

Kireät välit eri kieliryhmien välillä olivat perintöä P.Y:n ajoilta, näyttääpä ryhmien johtokin olleen jokseenkin samoissa käsissä kuin samaan aikaan vielä toimivassa P.Y:ssä. Kun väliaikaisen vaalilain johdosta keskusteltaessa 15.11.09. ruotsalaiselta taholta tehtiin asiallisia, ja kielellisiä korjausehdotuksia lakiin, suomalaiset epäilivät että nämä ehdotukset tahallaan tuotiin esiin vasta viimeisessä lukemisessa ja ihmettelivät sitä. Seuraavassa kokouksessa, kysymyksen ollessa ruotsalaisen sihteerinviran täyttämisestä, syntyi riita siitä tarvitseeko viran hoitavan osata käyttää suomenkieltä vaiko ei. Suomalaiset sitä vaativat, ruotsalaisista se oli toisarvoinen asia käytännöllisen kokemuksen rinnalla. Ehdokkaita oli kaksi, joista toinen, ruotsalaisten ei tainnut suomalaisten mielestä kyllin suomea, ja toinen suomalaisten, oli ruotsalaisten mielestä liiaksi suomalainen kelvatakseen ruotsalaiseksi sihteeriksi. Hänen viran kuitenkin sai, minkä johdosta ruotsalaiset panivat vastalauseensa pöytäkirjaan.

Pari vuotta kului sitten ilman isompia erimielisyyksiä. Riita puhkesi vasta helmikuulla 1911. Yhdistys oli päättänyt panna toimeen juhlaillaman varoja saadakseen, toimikuntaan oli valittu, sekä suomalaisia että ruotsalaisia jäseniä ja kaikki näytti olevan hyvin kunnes Nya Pressenissä 18.2. joukko P.Y:n vanhoja jäseniä julkaisi kirjoituksen, jossa muistutettiin tapauksista P.Y:n omaisuudesta päätettäessä 09, mikä omaisuus sanottiin etupäässä ruotsalaisten avulla kootuksi ylläkerrotusta ruots. sihteerin vaalista. y.m. ja selitettiin, että yhdistyksen on turhaa vedota ruots. yleisöön kaikkien näiden "loukkausten" jälkeen ja kehoitettiin sitä pysymään kylmänä juhlaile. Samana iltana sattui olemaan T.K.Y:n kokous, jossa T.F:lta suoraan kysyttiin heidän kantaansa juhlaan nähden. T.F:n puolesta vastattiin että koska ruotsalainen yleisö ei ole myötätuntoinen juhlaile, ja he luulevat juhlan tuottavan tappiota, eivät he ota osaa siihen. Asiasta syntyi kiivas keskustelu, jonka kuluessa juhlakomitean ruots. jäsenet pyysivät eronsa. Komitea täydennettiin suomalaisilla miehillä ja yhdistyksen puolesta vastattiin sanomalehdissä N.Pr:n kirjoitukseen 9.3.³²

Kielitaistelun kirein kausi alkoi sillä, että T.F:n puolesta tehtiin ehdotus yhdistyksen jakamiseen kahteen osaan, suomenkieliseen ja ruotsinkieliseen. Ehdotuksessa todettiin, että yhdistyksen sisäinen ja toveri-elämä on liian laimeata ja tarkoitustaan vastaamatonta, voidakseen täyttää sääntöjen osottaman tarkoituksen ja jäsen-

ten vaatimukset. Siinä esitettiin, että näin suuressa yhdistyksessä jäsenten vähemmistön usein täytyy toimia vastoin omaa mielipidettään, jotta yhdistys ulospäin voisi esiintyä kokonaisena. Korjatakseen tämän epäkohdan ja parantaakseen, toverielämää ehdotti T.F., että T.K.Y:n kokousten lukua vähennettäisiin ja sen hallituksen valtuuksia laajennettaisiin, joten se muodostuisi samanlaiseksi kuin ylioppilaskunta, ja siihen kuuluviksi, osakuntia vastaaviksi korporatioiksi yhdistettäisiin silloiset alayhdistykset ja T.F. jäsenyys jossakin osakunnassa olisi pakollinen ja olisi ilmoitettava Korkeakouluun ilmoittauduttaessa. Osakunnille jaettaisiin T.K.Y:n rahastot, ja nämä vastaisuudessa keräisivät jäsenmaksut ja suorittaisivat niistä pääyhdistykselle sille tulevan osan. Tämä esitys jaettiin painettuna kaksikielisenä kaikille jäsenille.³³

Kun tämä ehdotus ei semmoisenaan ollut tyydyttävä, asetettiin komitea johon tuli 3 jäsentä kustakin kolmesta yhdistyksestä: T.F:stä, N.P.Y:stä ja K.P.Y:stä. Komitea laati seikkaperäisemmän ehdotuksen, joka jossain määrin erosikin T.F:n ehdotuksesta, ja jätti sen hallitukselle 15.2.14.³⁴ Hallitus päätti varustaa sen selittävällä esilauseella ja painattaa 9.2.15. jaettavaksi jäsenille. Ehdotus esitettiin yhdistyksen kokoukselle 12.2.1915. Saman kokouksen tuli antaa Opettajakollegille ennennämainittu lisäselvitys siitä, mihin suuntaan jako ajateltiin toimitettavaksi. Keskustelussa arvosteltiin komitean ehdotusta sangen ankarasti, koska katsottiin sen olevan mahdottoman toimeenpanna; niinpä P.Y:n lahjoittaman omaisuuden jakoa ei lahjakirjan mukaan pidetty mahdollisena. Tämänjälkeen oli keskustelu mahdollinen ainoastaan kysymyksen periaatteellisesta puolesta, oliko jako suotava vai ei. Ruotsinkielisten taholta esitettiin jaon puolustukseksi kieliryhmien välillä vallinnut huono sopu, suuressa jäsenjoukon aiheuttama todellisen toverihengen puute, vähemmistön pienet mahdollisuudet päästä asiain ratkaisuihin vaikuttamaan ja tämän vähemmistön pienet mahdollisuudet kehittää omaa kulttuuriaan ja kieltään. Suomenkielisten taholla ei katsottu olevan oikein muodostaa kielellistä (poliittista) eroa pakollisille alayhdistyksille eikä vallitsevien epävarmojen valtiollisten olojen vuoksi aikaa pidetty minkäänlaiselle jakautumiselle sopivana. Ei myöskään uskottu kieliryhmien lähestyvän toisiaan siinä määrin kuin yhdessä yhdistyksessä, eikä uskottu Korkeakoulun sääntöjä muuttamatta jakoa juridisesti mahdolliseksi. Olevan yhdistyksen katsottiin voivan hoitaa omaisuuden paremmin ja tuottavan etuja, joita ajatellut 2 yhdistystä eivät voi tuottaa, päinvastoin uskottiin jäsenmaksujen jaosta kohoavan, katsottiin jäsenten vapaaehtoinen jakautuminen ammattiklubeihin luonnollisemmaksi. Kiihkeän monituntisen keskustelun jälkeen toimitetusta äänestyksestä kävi selville, että 128 piti jakoa suotavana, jota 124 vastusti. Pari päivää myöhemmin pidetyssä kokouksessa hyväksyttiin yllämainitut syyt ja vastasyt Opettajakollegille esitettäväksi yhdessä pöytäkirjanotteitten kera. Opettajakollegi harkitsi asiaa huolellisesti ja antoi päätöksensä vasta 5.5.15. jossa se lausui, ettei jako tällaisilla perustella ollut mahdollinen Korkeakoulun voimassaolevia sääntöjä muuttamatta, mutta etteivät säännöt estäisi toiminnan muuttamista siten, että se pääasiassa tapahtuisi alayhdistyksissä, jotka yhdessä kokoontuessaan muodostaisivat T.K.Y:n, ja joille kannetut jäsenmaksut voitaisiin jakaa jäsenmääräin suhteessa.

Seuraavan syyslukukauden kuluessa perustivat yhdistyksen suomalaiset jäsenet

alayhdistyksen Teknilliset ylioppilaat (T.Y.), voidakseen paremmin valvoa etujaan. Myös tahtoivat he tällä tavoin poistaa sen harhaluulon joka rinnasti T.K.Y:n ja T.F:n asettaen edellisen suomalaisiksi, jälkimäisen ruotsalaiseksi yhdistykseksi, vaikka T.K.Y. virallisesti ja käytännöllisesti oli kaksikielinen, (jonka jäseniä olivat myös ruotsalaiset, T.F:n jäsenet) tosin suomalaisella enemmistöllä. Ruotsalaiset näkivät T.Y:n perustamisessa uuden todistuksen siitä ettei T.K.Y. vastaa tarkotustaan. Joukko yhdistyksen entisiä ja silloisia ruotsinkielisiä luottamusmiehiä julkaisi ehdotuksen T.K.Y:n sääntöjen muuttamisesta ruotsalaisten toivomaan suuntaan, kuitenkin Opettajakollegin lausunnon asettamissa rajoissa. Hallituksen valtuuksia ehdotettiin laajennettavaksi ja yhdistyksen kokousten lukumäärä rajoitettavaksi kahteen vuodessa kevätkokoukseen jossa vaaliasiat valmistetaan ja syysvuosikokoukseen, jossa vaalit vahvistetaan, talousarvio hyväksytään ja vastuuvapaudesta y.m. päätetään. Ehdotuksessa ei enää puhuta mitään pakollisista alayhdistyksistä eikä omaisuuden jaosta. T.Y. käsitteli jakokysymystä kokouksissaan ja sen valtuuttamina jätettiin 7.12.15 B[oris]. Backbergin ja K. Raution allekirjoittama kirjelmä T.K.Y:lle jossa todettiin, ettei T.K.Y. vastaa sille asetettavia vaatimuksia, mutta ei pidetty niin jyrkkiä toimenpiteitä suotavina, joita T.F:n taholta oli ehdotettu. Tämän vuoksi ehdotet-

ТЕЛЕГРАММА № 316204		-СТУДЕНТАМЪ ВЪ ЮЩАГО ТЕХНИЧЕСКАГО УЧИЛИЩА	
Зак. № 66		ГЕЛЬСИНГФОРСЪ	
Трош. №			
Прин.	191 г. 06 ч. м.		
Приняло			
		Телеграфна Кон. ВЪ ГЕЛЬСИНГФОРСЪ	
-Г.ФОРС ИЗ МОСКВЫ № 316204 17 26 15 25 Д			
		Разреш.	Счетъ словъ.
			П о д а н а
		Служебни отплати	
= ВЫРОЖАЕМЪ ГОРЯЧУЮ БЛАГОДАРНОСТЬ ЗА ПОЗВОЛЕНІЕ НАШ ЛЮБИМЪ ЕДИНЕНІЕ БРАТСТВО -МОСКОВСКІЕ СТУДЕНТЫ ТЕХНИКИ -			
<i>Helsingin Teknillisen Korkeakoulun ylioppilaille.</i>			
<i>Tavsumme lämpimää kiitosta tervehdyksestä. Tuumms lauselem- me on: yhteis, veljeys Moskovan Teknilliset ylioppilaat</i>			

Moskovan teknillisen oppilaitoksen ylioppilaiden vastaussähke TKY:n onnitteluviestiin. Kuva: TKYA.

tiin asetettavaksi T.F:n ja T.Y:n välinen komitea 3 jäsentä kummastakin, laatimaan ehdotus yhdistyselämän parantamiseksi kumpiakin tyydyttävälle kannalle ja huoneustokysymyksen ratkaisemiseksi sen mukaan. Ehdotus monistettiin molemmilla kielillä ja naulattiin julki, jotta kaikilla olisi tilaisuus siihen tutustua.

Komitea asetettiin ja se piti istuntoja joululoman aikana sekä ehdotti kaikkien jäsentensä allekirjoittamassa kirjelmässä, että kysymys jätettäisiin silleen. Epäilemättä oli komitealla tärkeät syynsä ehdotukselleen, ennenkaikkea sietämätön venäläisvalta, joka jokaisessa uudistuksessa vainusi vihamielisyyttä itseään vastaan, ja etsi tilaisuutta suunnata uudistukset siten, että ne samalla hyödyttäisivät maan venäläistyttämistä. Mutta hirveän myrskyn se ehdotus nosti, kun se esitettiin yhdistyksen kokoukselle 29.2.16. Tämä kokous oli varmaankin kiihkein kaikista koko yhdistyksen toiminta-ajalla. Komitean ehdotus oli ruotsalaisille pettymys, he kun olivat toivoneet saavansa asian päätökseen ja varsin vastenmielisesti suostuneet lykkäämään asiaa näin pitkälle. Komitea saikin heidän taholtaan sangen ankaria moitteita. Useampituntisen kiivaan keskustelun jälkeen, jolle ei kirpeydessä liene vertoja T.K.Y:ssa, yhdistys hylkäsi 97 äänellä 67 vastaan sääntöjen muutosehdotuksen. Tuloksen tultua tunnetuksi pysyivät yhdistyksen ruotsinkieliset luottamus- ja virkamiehet eronsa ja keskustelun loputtua lähtivät kaikki ruotsinkieliset johtajat etunenässä pois kokouksesta, ja luopuivat useiksi vuosiksi kaikesta aktiivisesta toiminnasta yhdistyksessä. Tämä tapaus kantaa nimeä "suuri skisma".

Yhdistyksen elämä muuttui tällä tavoin kokonaan. Ruotsinkieliset pysyivät kokouksista ja huoneustosta poissa, joten yhdistys käytännössä oli yksikielinen. Siitä huolimatta valittiin joka vuosi ruotsalainen sihteeri ja kaikki ilmoitukset y.m. laadittiin kaksikielisinä kuten säännöt vaativat. Vasta useiden vuosien perästä kun kaikki entiset puoluejohtajat olivat jättäneet yhdistyksen, tapahtui uusi lähentyminen joka johti suotuisiin tuloksiin. Yhteisesti kestäetty vaikea valtiollinen aika, sota y.m. olivat pehmittäneet mielet ja valmistaneet maaperän sovinnollisuudelle.

Yhdistyksen historian vaikeimman vaiheen alotti venäläisten vallankumous Helsingissä. 17.3.17. Muuttuneet valtiolliset olot asettivat uusia suuria vaatimuksia kaikille kansalaispiireille, myöskin Korkeakoulun ylioppilaille. Olihan suurlakosta 1905 muistissa polyteknikkojen reipas ja päättävä osanotto sen ajan tapahtumiin, eikä suinkaan ollut yhdentekevää, mille kannalle lähes 600-miehinen joukko nyt asettuisi. Että se asettui oikealle kannalle, lain ja oikeuden, sen osottivat tapaukset.

Ensimmäisiä tehtäviä oli osanotto n.s. ylioppilasvaltuuskuntaan, joka Korkeakoulujen ylioppilaiden puolesta tarkkaili yleisiä tapahtumia ja huolehti heidän osanotostaan niihin.³⁵ Kun kaupungin poliisilaitokselta poliisit erotettiin ja eri kansalaispiirit ottivat itse huolehtiakseen järjestyksestä n.s. miliisin kautta, pidettiin Korkeakoululla lyhyt kokous, jonka jälkeen melkein kaikki ilmoittautuivat tarjokkaina miliisiin. Näiden joukosta sitten otettiin se määrä, joka Yhdistyksen jäsenluvun mukaan oli tuleva, ja hoitivat he vielä komissarin tehtäviä eri piirikonttoreissa. Virallisesti yhdistys puuttui tapahtumiin vähän. Paitsi onnittelusähkösanomien vaihtoa Venäjän Teknillisten Korkeakoulujen oppilasjärjestöjen kanssa³⁶ esiintyi yhdistys virallisesti tapahtumissa vain vapunpäivänä.

Ennen vappua oli nim. huhuiltu jostakin suoneniskennästä ylioppilasjoukoissa, valkoisten lakkien häpäisystä y.m. joita muka pantaisiin toimeen jos ylioppilaat uskaltaisivat esiintyä ulkona. Vanhan tavan mukaan marssi yhdistys kuitenkin *in corpore* liehuvin lipuin, rummuin ja lauluin läpi kaupungin Tähtitorninmäelle ja sieltä taas takaisin, talolleen, osottaen siten huhut turhiksi.

Kun syyslukukauden alkaessa jälleen kokoonnuttiin, oli vallankumouksen kirkas kuva ennättänyt paljo himmentyä. Kesällä sattuneet maatalouslakot ja elintarvemelakat olivat kansalle osoittaneet, että jos vallankumous kykeni vapauttamaan, niin se saattoi myös kyetä hävittämään. Yleinen asema maassa oli silloin paljon vakavampi kuin keväällä. Elintarvepula, josta jo keväällä alkoi näkyä merkkejä, oli varsinkin Venäjän liikenneolojen sekaannuttua tullut yhä uhkaavammaksi. Tätä peläten oli Opettajakollegi jo keväällä suunnitellut syyslukukauden avaamisen lykkäystä loka-kuun 1 päivään, jotta ylioppilailla olisi, tilaisuus ottaa osaa maanviljelys- y.m. töihin kotiseuduillaan. Rehtorin tiedusteluun oli yhdistys silloin ilmoittanut toivomuksenaan, ettei lukukauden alkua missään tapauksessa lykättäisi. Synä mainittiin opintojen kärsivän jos muutenkin lyhyttä lukukautta lyhennettäisiin, sekä se, ettei maanviljelystä paljoakaan hyödyttäisi se pieni määrä tekniikan ylioppilaita joka voisi mennä töihin, etenkin kun niin myöhään syksyllä ei enää erikoisen kiireellisiä töitä ole. Sitäpaitsi useimmat tekniikan ylioppilaat harjoittelevat alkukesällä ja lukevat tenttejä loppukesällä, ja hyödyttävät maata teollisuustyössä yhtähyvin kuin maanviljelystyössäkin. Syksyllä saatiin kuitenkin tietää mielipiteiden Opettajakollegissa kallistuvan lykkäämisen puolelle, varsinkin kun Yliopistonkin oli syyslukukaudeksi suljettu. Heti kokoontuivat kaikki kaupungissa olevat jäsenet kokoukseen, joka lähetti Opettajakollegille kirjelmän osottaen toimenpiteen turmiollisuuden, koska opiskelijat ovat järjestäneet elintarve- ja raha-asiansa koko lukukauden opiskelua vastaavalle kannalle. Vielä osotettiin Korkeakoulun ja yliopiston toiminnan erilaisuus siinä, että Korkeakoulun työ vaatii oppilaitten alituista läsnäoloa. Kun Opettajakollegi kuitenkin osaltaan päätti lykätä alkamisen tuonnemmaksi, pidettiin samana päivänä uusi kokous, joka päätti kääntyä Senaatin Kauppa- ja Teollisuustoimituskunnan puoleen anomuksella, ettei se vahvistaisi sanottua päätöstä. Anomukseen liitettiin jäljennös Opettajakollegille lähetetystä kirjelmästä ja lisäksi siinä huomautettiin yhdistyksen ruokalan omista toimenpiteistä jäsentensä muonittamiseksi sekä osotettiin opiskelun säännöllisen jatkamisen tärkeys sekä itse opiskelijoille että koko maalle.

Kirjelmällä olikin toivottu vaikutus, sillä Senaatti jätti sulkemispäätöksen vahvistamatta ja opiskelu alkoi tavalliseen aikaan. -Yhdistys oli tosiaan ryhtynyt ponteviin toimenpiteisiin jäsentensä muonittamiseksi omassa ruokalassa. Oli painatettu omia leipäkortteja, joita annettiin niille jäsenille, jotka toivat omaa leipäviljaa ravintolassa valmistettavaksi, ja joita vastaan nämä sitten saivat valmista ruokaa. Sitäpaitsi annettiin ravintoloitsijalle 5000 mk. laina ruokatarpeiden hankkimista varten.³⁷

Maassa kesällä alkaneeseen suojeluskuntaliikkeeseen ei yhdistys järjestönä ottanut osaa. Yhdistyksen jäseniä liittyi kuitenkin Helsingin Suojeluskuntaan niin runsaasti, että he muodostivat siinä oman komppanian, ja tälle myönnettiin 22.10.

oikeus pitää harjoituksensa yhdistyksen juhlasalissa. Tämä johti kuitenkin siihen, että marraskuulla puhjenneen yleislakon aikana työväen järjestyskaarti pidätti useita yhdistyksen jäseniä. Silloinen inspehtori, prof. A[lexander]. L. Hjelmman kävi pelotta järjestyskaartin johtajain puheilla, tiedustellen pidätyksen syytä, pidätettyjen kohtelua y.m. ja vaatien heitä heti vapautettavaksi, mihin myös luvattiin tutkimuksen jälkeen suostua. Kun Yhdistyksen kokouksessa 20.11.³⁸ selostettiin näitä toimenpiteitä, soitti joku pidätetyistä ilmoittaen heitä ruvettavan viemään jonnekin. Kokouksessa syntyi tavaton kiihtymys, sillä kaikkien yksimielinen ajatus oli, että pidätetyt viedään ammuttavaksi. -Pienen väliajan jälkeen, jolla aikaa hallitus neuvotteli ja järjesti asiaa, jatkettiin kokousta, jolloin syntyi pitkä ja kiihkeä keskustelu asiasta. Sen tuloksena oli, että valittiin 5-miehininen komitea laatimaan ja viemään perille vastalauseita tapahtuman johdosta vielä samana yönä, koska oli saatu tietää pidätettyjä viedyn tutkittavaksi. Pian senjälkeen päästettiinkin kaikki pidätetyt vapaaksi. Yhdistyksen taloa pidettiin tästälähin kuitenkin tarkasti silmällä. Joka puolella oli läheisillä kaduilla oudonnäköisiä miehiä, joilla ei näyttänyt olevan muuta tekemistä kuin tarkkailla ohikulkijoita ja jotka heitä lähestyttäessä joko väistivät edeltä tai alkoivat jutella vartiossa seisovain miliisimiesten kanssa. Että silloiset vallassaolijat pelkäsivät Korkeakoulua ja sen ylioppilaita, sitä osottaa sekin ettei sitä lakon aikana yritettykään käydä sulkemassa, vaan jatkui siellä työskentely häiriintymättä koko ajan, vaikka kaikki muut opinahjot, vieläpä Yliopistokin, suljettiin.

Kevätlukukauden 1918 työt eivät olleet ehtineet alkaa kun maassa puhkesi kapina 27.1. Suuri osa jäsenistä ei ollut ehtinyt vielä saapua pääkaupunkiin, ja suuri osa sinne jo saapuneista kiirehti pois, kuka ennemmin kuka myöhemmin taistellakseen maan vapauden puolesta. Yksi ainoa virallinen kokous ennätettiin pitää 31.1. jossa päätettiin, valtionhoitajan julistuksen nojalla keskeyttää kaikki opinnot, paitsi mahdollisesti yksityisiä tenttejä, sekä valtuutettiin hallituksen kaupunkiin jäävät jäsenet parhaan kykynsä mukaan huolehtimaan yhdistyksen jäsenten taloudellisesta tilasta. Tämä tehtävä muodostui hallitukselle erittäin vaikeaksi, sillä maaseudulta kotoisin olevat jäsenet oli ylläpidettävä melkein kokonaan. -Vaikeuksia lisäsi vielä se, että yhdistyksen taloa ja jäseniä pidettiin tarkoin silmällä; huoneistossa toimitettiin etsintöjä keskimäärin kerran viikossa, vaikkei mitään muuta löytynyt kuin suojeluskunnan harjoituksissa käytetyt puiset kiväärit ullakolta. Yhdistys lainasi yksityisiltä suosijoiltaan useita kymmeniätuhansia markkoja, jotka 100-150 markan suuruisina "hätälainoina" jaettiin jäsenille 3 sarjassa, ensimmäinen rahana, seuraavat puoleksi rahana, puoleksi yhdistyksen ruokalan ruokalippuina. Senjälkeen kun useat yhdistyksen jäsenet olivat ottaneet osaa tunnettuihin sotatapahtumiin Kirkkonummella ja Pellingissä ja suuri joukko heistä oli joutunut vangeiksi jopa ammuttakin, asetti hallitus n.s. kuolleitten komitean pitämään huolta vangeista ja avustamaan heitä sekä korjaamaan kuolleiden jäsenten ruumiit omisille toimitettavaksi.³⁹ Näin yhdistys seurasi näköpiirissään olevien jäsentensä kotaloita ja koetti parhaansa mukaan lievittää niitä. Tässä työssä osottivat yhdistyksen naisjäsenet mitä suurinta rohkeutta ja kuolemanhalveksimista. Myöskin keväämmällä, kun Helsinkiin perustettiin salainen n.s. valkokaarti, jossa taas yh-

distyksen jäsenet muodostivat oman komppanian, he, kantaessaan aseita ja varuskappaleita usein tarkan valvonnan alaisille miestovereilleen, osottivat tahtovansa jakaa näiden vaarat ja säilyttää vanhan polyteknikkomaineen tahrattomana. Yhdistyksen ruotsinkieliset jäsenet, jotka edelleen visusti pysyivät poissa kaikesta virallisesta toiminnasta, toimivat kaikessa muussa yhtenä miehenä suomalaisten toveriensa kanssa.⁴⁰

Kun Helsinki 12-13.4. vapautui punaisesta ikeestään, eivät vaikeudet sillä loppuneet. Piti edelleen huolehtia sotaväkeen astuneista jäsenistä ja ennenkaikkea järjestää kevään kuluessa vaikeiksi käyneet raha-asiat. Tämän viimeksimainitun työn suoritti kaikella kunnialla silloinen taloudenhoitaja, jäsen Kauko Karvonen. Kaikki lainanantajat suostuivatkin auliisti yhdistykselle edulliseen järjestelyyn, lahjoittipa eräs, konsulinrouva Paulig, jonka oma poika⁴¹ oli aikanaan ollut yhdistyksen jäsen ja kaatunut sodassa, koko lainaamansa summan, 15000 markkaa yhdistykselle. Summa käytettiin siten, että kun ensin kuolleitten toimikunnan kustannukset ja sodassa kaatuneitten jäsenten hätälainat olivat maksetut, loppu jaettiin erisuurissa erissä muiden jäsenten hätälainain lyhennyksiksi. -Helsingin garnisonissa palveleville jäsenilleen piti yhdistys melkein koko kesänkin ajan huoneustonsa avoinna, joten tämä tavallaan lienee ollut maan ensimmäisiä sotilaskoteja, tosin rajoitetussa määrässä. Suuremman edun sotapalvelusta suorittaville jäsenilleen sai yhdistys anomalla. 30.9. Opettajakollegin kautta Senaatin Sota-asiaintoimituskunnalta että Korkeakoulun ylioppilaat sotapalveluksessaan käytettäisiin semmoisiin erikoisjoukkoihin ja tehtäviin, jotka vastaavat heidän valitsemaansa siviilialaa. Tähän tuli 12.11. vastaus jolla anomukseen ilmoitettiin suostutun. Ja vihdoinkin, kunnioittaaksensa niiden jäsentensä muistoa, jotka olivat uhranneet henkensä isänmaansa vapauden puolesta, päätti yhdistys 2.9. hankkia marmorisen taulun johon heidän nimensä piirrettäisiin. Taulun luonnoksen teki taiteilija Joseph Alanen ja se paljastettiin juhlallisesti johon tilaisuuteen vainajien omaiset olivat kutsutut ottamaan osaa. Samana päivänä julkaistavaksi päätetty muistojulkaisu täytyi kuitenkin voittamattomien vaikeuksien takia jättää sikseen.

Yhdistyksen viimeisinä toimintavuosina oli keskeisimpänä kysymyksenä toiminnan muuttaminen ruotsinkielisten jäsenten vaatimaan suuntaan. Alotteen teki tällä kertaa Opettajakollegi, joka nyt, kun ei korkeakoulun sääntöjen muuttamiseen liittynyt vaaroja, niinkuin 1915, herätti jakokysymyksen jälleen eloon. Positiivisen ehdotuksen teki T.F. sitä varten kokoonkutsutussa Yhdistyksen ylimääräisessä kokouksessa 21.4.20. Tämä ehdotus poikkesi huomattavasti niistä joita T.F. teki 1914-16. Tämän mukaan kuuluisivat kaikki Korkeakoulun ylioppilaat pakolliseen Suomen Teknillisen Korkeakoulun ylioppilaskuntaan ja sitäpaitsi pakolliseen suomen- tai ruotsinkieliseen yhdistykseen. Kunnan hallitukseen kuuluisi 9 jäsentä, jotka yhdistykset valitsisivat jäsenmääränsä suhteessa ja sen puheenjohtaja olisi suomen ja varapuheenjohtaja ruotsinkielinen. Kumpikin osakunta saisi vuokrata huoneustonsa suoraan Sampo-yhtiöltä ja ne kokoisivat jäseniltään myös kunnalle menevät maksut. Kunnalle siirtyisi T.K.Y:n ja P.Y:n liput, arkisto ja osakkeet Sampoyhtiössä sekä tarpeellinen kalusto. Suomenkielinen osakunta saisi T.K.Y:n muun omaisuuden, ve-

lat, kirjaston lopun kaluston y.m.⁴² Suomalaiset olivat myös pitäneet kokouksia ja määritelleet kantansa jakokysymyksessä. Heidän ehdotuksensa sisälsi pääasiassa samat asiat kuin T.F:n ehdotus, paitsi että kirjasto ja huoneusto ehdotettiin jätettäväksi kunnalle, joka sitten antaisi osakuntien käytettäväksi tarpeelliset huoneet. Lisäksi oli T.Y:n ehdotuksessa paljo yksityiskohtaisia toisarvoisia määräyksiä. Keskustelu kehittyi pitkäksi ja siinä laveasti selitettiin kysymystä molemmin puolin, palautettiin vanhat riidatkin mieliin. Lopputulos kuitenkin oli että 96 äänellä 55 vastaan päätettiin valita komitea tekemään sääntöjen muutosehdotusta. Komiteaan valittiin tämän jälkeen jäsenet B. Backberg, K. Mustonen, N. Virtanen, E. Palmgren, F. Sonck ja R.J. Hägglund-Dunkers. Tämä komitea laati laajan ehdotuksen yhdistyksen toiminnan muuttamiseksi. Ehdotus jakaantui kolmeen osaan käsittäen asetuksen aiheuttamat muutokset, säännöt ja muutoksen aiheuttamat käytännölliset toimenpiteet, ja oli laadittu kokouksessa hyväksytyjen ehdotusten sekä soveltuviissa kohdin voimassaolevien sääntöjen nojalla. Kunnan puheenjohtaja ehdotettiin valittavaksi suuremman ja varapuheenjohtaja pienemmän osakunnan asettamista ehdokkaista, sekä noin 100 kpl. yhdistyksen omistamista talo-osakkeista luovutettaviksi suomalaiselle osakunnalle, muita pienempiä ehdotuksia mainitsematta. Ehdotus hyväksyttiin periaatteessa kokouksessa 29.9.20. 97 äänellä 21 vastaan. Kun ei kokouksessa ollut sääntöjenmukaista enemmistöä saapuvilla, jatkettiin äänestystä keräämällä listoilla hyväksyvät äänet. Kun tämä äänestyksen tulos laskettiin 8.10., todettiin että 383 jäsentä oli hyväksynyt ehdotuksen, joten se oli saanut päätöksen voiman.

Tämän päätöksen mukaan laadittiin kunnalle säännöt, jotka hyväksyttiin kokouksessa 1.11.20. Kun Korkeakoulun sääntöjenmuutos oli saanut vahvistuksensa 11.2.21, valittiin kunnalle väliaikainen hallitus 17.2.21. Tämän jälkeen toimitettiin yhdistyksen omaisuuden tarkka inventoiminen minkä perusteella omaisuus lahjoitettiin kunnalle ja molemmille osakunnille. Omaisuus jaettiin ylläkerrotun päätöksen mukaan, paitsi Sampoyhtiön osakkeet, joista kunta sai 395, T.Y. 300 ja T.F. 150, joten sillekin, entisten osakkeittensa kanssa tuli suunnilleen yhtäpaljon kuin T.Y:lle. Lahjakirjat hyväksyttiin kokouksessa 10.5.1921, minkä jälkeen kokouksen puheenjohtaja B[oris]. Backberg julisti yhdistyksen toiminnan loppuneeksi. Onko tämä muutos omiaan lähentämään molempia kieliryhmiä toisiinsa ja parantamaan Korkeakoulun ylioppilaskunnan yhdistyselämää, sen osoittaa vasta tulevaisuus.

¹ Nykänen 1998, s. 166.

² Yhdistyksestä on nykyisin selvyuden vuoksi käytetty kirjallisuudessa lyhennettä TKY, vaikka alkuperäisissä lähteissä lyhenne on yksinkertaisesti TKY.

³ Esim. Hanski 1998, s. 92 eteenpäin.

⁴ Esim. Levón 1967, s. 9 eteenpäin. Backberg 1922.

⁵ Esim. Hanski 1997, s. 104.

⁶ Esim. Setälä 1970, s. 202-207.

⁷ Kertomus TY:n toiminnasta toimintavuotena 1923-24.

⁸ Hjelmmann 1922, s. 2.

⁹ Suomen Teknillinen Korkeakoulu, luettelo.

¹⁰ TKKA henkilökortit.

¹¹ Paavo Koponen on kirjoittanut käsikirjoituksen ensilehdelle Iyjiykynällä 1946, että kirjoitus olisi tarkoitettu hallinnolliseksi valmisteluasiakirjaksi sääntöuudistusta varten. Kirjoituksen luonne ei kuitenkaan viittaa tällaiseen tarkoitukseen.

¹² Bo[ris] B[ackber]gin kirje E.O. Stenij'lle 26.3.1922. Stenij-kokielma, TKYA.

¹³ Anselm Hellgren, Martti Tulenheimo, Paavo Kyrenius, Torsten Hornborg. Hanski 1997, s. 80.

¹⁴ Kysymys yhdistystoiminnan ja oppilaitoksen historian jatkuvuudesta on noussut aika ajoin esille. Kaikkien aikaalaisten mielestä kysymys on, lukuunottamatta vuoden 1858 sääntöuudistusta, joka katkaisi opiskelijasukupolvet miltei kokonaan, ollut hallinnollisista uudistuksista — ei jatkuvuuden katkeamisesta. Asia oli esillä esim. TKY:n 10-vuotisjuhlien yhteydessä. "... keskusteltiin T.K.Y:n suhteesta P.Y:n toimintaan. Yleensä on vallalla se kanta, joka varsinkin vanhemmilla insinööreillä on ilmennyt, nimittäin että T.K.Y:tä olisi pidettävä sikäli P.Y:n seuraajana — samoin kuin Teknillinen Korkeakoulu on vain jatkona entiselle Polyteknikumille uudistetussa muodossa...". TKYH 29.11.1917, 8§.

¹⁵ Ks. myös TKYH 24.10.1910.

¹⁶ TKYH 20.4.1915.

¹⁷ Geniuksen järjesti käytännössä lopulta tämän kirjoittaja, E.O. Stenij. Insinööri Sohlberg tuki valua 300 markalla. TKYH 24.2.1919.

¹⁸ Tässä on lyöntivirhe. Pöytäkirjan mukaan oikea päivämäärä on 18.2.11. Ks. myös TKYH 13.2.11.

¹⁹ Kyander valmistui TKK sähköosastolta juuri 1915.

²⁰ Ks. TKY 27.4.1915, § 5. Ks. myös TKY:n työkomitean arkisto, TKYA.

²¹ Sen jälkeen, kun PK oli luvatta myynyt omista nimissään yhdistyksen käytössä olleen pianon, kuoroa vaadittiin liittymään alayhdistykseksi. TKYH 20.11.11 ja 27.11.1911.

²² Maisteri Albert Uggla, yhdistyksen entinen sihteeri. Tehtävään pyydettiin myös Karl Palménia. TKY 24.4.1913; 16.2.1914. Hanski 1997, s. 95.

²³ Ks. TKYH 3.2.1914; 14.5.1917.

²⁴ TKYH 26.9.1910.

²⁵ Yhdistyksen ravintoloitsijan virkaan valittiin ravintolanhoitaja E. Knief. TKYH 15.1.1912. Ravintolanhoitajat vaihtuivat tämän jälkeen taajaan ja esimerkiksi Kniefin kanssa käytiin talousasioista pitkään jälkipyykkiä.

²⁶ Asetus alkoholipitoisten aineiden kaupan rajoittamisesta annettiin useiden asiaa valmistelleiden hallinnollisten määräysten jälkeen 28.11.1914. Määräykset olivat käytännössä identtiset myöhemmän kieltolain kanssa.

²⁷ E.O. Stenij itse vastusti ankarasti klubioikeuksien hakemista ja oli todennäköisesti rahtiusaatteen kannattaja. TKY 27.4.1915.

²⁸ Nuorsuomalaisten Polyteknikkojen Yhdistys.

²⁹ Kansallismielisten Polyteknikkojen Yhdistys.

³⁰ Suomenmielisten Polyteknikkojen Yhdistys.

³¹ TKYH 8.4.1913.

³² TKY:n kirje Uuden Suomettaren toimitukselle 7.3.1911. Jäljennös TKY, TKYA.

³³ Teknologföreningin ehdotus T.K.Y:n uudestaan järjestämiseksi. 1914. TKY, TKYA.

³⁴ Suomen Teknillisen Korkeakoulun Ylioppilasyhdistyksen hallitukselle. Harras H. Porkka, Artturi Helenius, Aale Roos (KPY), Eric Nordman, Ole Gripenberg, Ville Wahlfors, J.A. Gammel (TF), Sulo Heiniö, Eino R. Forsman, Olli Kyykoski (NPY). TKYA.

³⁵ Ks. TKY 27.3.1917.

³⁶ Moskovan ja Pietarin vastaaville oppilaitoksille lähetettiin sähkösnoma: "Vapauden ja oikeuden kallista voittoa juhliessanne lähettää Teille lämpimät tervehdyksensä Suomen Teknillisen Korkeakoulun Ylioppilasyhdistys." Moskovan teknilliset ylioppilaat ja Moskovan kulkulaitoinsinööri-opiston oppilaat vastasivat tervehdykseen. TKY 27.3.1917; 23.4.1917. Sähkeen konsepti 27.3.1917. Lähetetty 28.3.1917 klo 1.50. TKYA. Moskovan TY:n vastaus: "Lausumme läm-

pimän kiitoksen tervehdyksestä. Tunnuslauseemme on: yhteys, veljeys." Sähkeet TKYA:ssa.

³⁷ Kirjoittajan omana poistona alkuperäisestä tekstistä: "Näillä toimenpiteillä onnistuttiinkin pysymään hengissä koko sen talven ajan."

³⁸ TKY:n kokouksessa ei voitu puhua suoraan. V.T. Koljonen huomautti erikseen, että kokouksessa oli varottava sanoja, koska: "joukossa voi olla vaarallisisakin aineksia". TKY 20.11.1917. Hallitus kokoontui tästä syystä erikseen eri huoneeseen. Hallituksen kokouksessa olivat läsnä Pöysälä (PJ), Oksala, Vanttinen, Mikkola, Stenij, Aho, Backberg (TKYPJ), Karvonen (talusjohtaja), Wathén, Salminen. TKYH 20.11.1917.

³⁹ TKYH 19.2.1918, 5§. Jäsenet: N. Virtanen, Mustonen + kolme naisedustajaa.

⁴⁰ Setälä 1970, s. 183-208. Setälä nimeää toiminnan johtajaksi salanimellä Koivu käyttäneen Kauko Karvosen. Setälän kirjassa on muutama muistitietoon perustuvia nimilistoja ja kuvaus tapahtuneesta.

⁴¹ Bertel Paulig.

⁴² Kirjoittajan oma poisto: "T.Y. joka tällävälin oli herätetty henkiin".

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS:

Teknillisen korkeakoulun arkisto, Otaniemi: henkilökortit

Teknillisen Korkeakoulun Ylioppilaskunnan arkisto, Otaniemi:

Teknillisen Korkeakoulun Ylioppilasyhdistyksen arkisto, saapuneita kirjeitä

Teknillisen Korkeakoulun Ylioppilasyhdistyksen matrikkeli

Teknillisen Korkeakoulun Ylioppilasyhdistyksen sidotut pöytäkirjat

Teknillisen Korkeakoulun Ylioppilasyhdistyksen vuosikertomukset

Boris Backberg -kokoelma

Erkki Stenij -kokoelma

STENIJ, Erkki O. Kertomus Teknillisen Korkeakoulun Ylioppilasyhdistyksen historiasta. Julkaisematon käsikirjoitus. TKYA.

BACKBERG, Harry [H.B.]. Polytekkareita jääkärihommissa. Teknillisen Korkeakoulun Ylioppilaskunta 1872–1922.

Boken om TF. Utgiven till Teknologföreningens 50 års fest. Helsingfors den 13 maj 1922. A.B. F. Tilgmann, Helsingfors 1922.

HEINIÖ, Sulo. Nimikirja Suomen Polyteknillisen opiston opettajista ja oppilaista 1898–1908. Arvi A. Karisto Oy, Hämeenlinna 1917.

HANSKI, Jari. Polin suojiin saavumme taas. Teknillisen Korkeakoulun Ylioppilaskunnan 125 vuotta. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 1997.

HJELMMAN, A.L. Tekniikka ja yhteiskunta.

KOPONEN, Paavo. 75-vuotta teekkarielämää. K.F. Puomiehen kirjapaino, Helsinki 1947.

LEVÓN, Martti. Tekniikka, työ ja teekkarihenki. Insinöörin muistelmia. Werner Söderström Osakeyhtiön kirjapaino, Porvoo 1967.

NYKÄNEN, Panu. Käytännön ja teorian välissä — teknillisen opetuksen alku Suomessa. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 1998.

SETÄLÄ, Salme. Polusteekin koulussa. Kustannusosakeyhtiö Otavan laakapaino, Helsinki 1970.

Teknologföreningen 1872–1947. Minneskrift utgiven till föreningens 75 års jubileum den 22–23 februari 1947. Mercators tryckeri, Helsingfors 1947.